

MALLARACH I CARRERA, Josep Maria [ed.]. *Actes de les Primeres Jornades d'avaluació d'impacte ambiental del planejament urbanístic i territorial*. Girona: Servei de Publicacions de la Universitat de Girona, 2002. 202 p.

MARQUÉS I SUREDA, Salomó. *L'Escola a Catalunya durant el segle XX: el testimoni de les germanes Macau Julià*. Girona: Lleure, 2002. 76 p.

MARQUÉS, Salomó. *Josep Pallach, pedagog: antologia de textos*. Girona: CCG Edicions, 2002, 144 p.

MARTÍ PUIG, Salvador. *Rebel·lions, bananes i volcans: política social i societat a Amèrica Central*. Vic/Girona: Eumo/Universitat de Girona, 2002. 316 p.

MARTÍ PUIG, Salvador. *Rebel·lions, bananes i volcans: política social i societat a Amèrica Central*. Vic/Girona: Eumo/Universitat de Girona, 2002. 192 p.

MARTÍN, Miquel. *L'estratègia de la gallina*. Barcelona: Columna, 2001. 280 p.

MASO I VALENTÍ, Rafael. *Les tres dimensions de l'arquitecte*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2002. 139 p.

MATAS, Josep; PRAT, Enric; VILA, Pep. *Les cartes de les famílies Roger i Rosés. Notícies de Palafrugell dels segles XVIII i XIX*. [Palafrugell]: Arxiu Municipal de Palafrugell, 2002. 136 p.

MERCADER I SUÑER, Martí. *Les mines de Surroca: testimoni d'un temps*. Ripoll: Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, 2001. 125 p.

MIERES, Tomàs [trad. Antoni Cobos]. *Costums de Girona*. Girona: CCG, 2001. 272 p.

simple, i el funcionament del programa no requereix cap aprenentatge previ, ja que només s'han de seguir les opcions de consulta que apareixen a la pantalla. Es recomana la instal·lació al disc dur, perquè el funcionament resulta més ràpid que si es fa la lectura de dades des del CD. Cal advertir que, lamentablement, el programa pot donar problemes d'instal·lació en Windows XP, i fins i tot en versions altes de Windows 98. És desitjable que aquesta utilíssima eina es reediti ben aviat amb un motor d'instal·lació compatible amb els requeriments dels PC actuals.

Dani Vivern

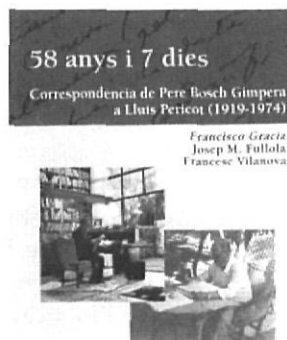
Una correspondència científica i humana

FRANCISCO, FRANCISCO; FULOLLA, Josep M.; VILANOVA, Francesc.

58 anys i 7 dies. Correspondència de Pere Bosch Gimpera a Lluís Pericot (1919-1974).

Presentació de Joan Tugores. Pròleg de Salvador Claramunt, Universitat de Barcelona, 2002. 474 pàgines.

Quan resta, com a brillant prova documental d'una relació científica i personal, la correspondència entre figures d'un prestigi internacional indiscutible com Bosch Gimpera i Pericot, és evident que s'obren nous horitzons per als investigadors que disposen, des d'ara, d'una rica font de coneixement. El llibre *58*

anys i 7 dies transcriu íntegrament 276 cartes que Pere Bosch Gimpera va transmetre a Lluís Pericot entre els anys 1919 i 1974. En concret, 58 anys i 7 dies és l'abast cronològic d'aquesta correspondència, que es conserva a la Biblioteca de Catalunya de Barcelona.

Però, què aporta aquesta correspondència? De manera sintètica i planera podríem dir que projecta una llum resplendent a la història de l'arqueologia catalana i la seva imbricació en el context científic internacional. Però, les cartes de Bosch Gimpera van molt més enllà i esdevenen un apreciable reflex de l'evolució històrica de l'Estat espanyol, sobretot a partir de les vicissituds de la comunitat acadèmica i científica, no en va Pere Bosch Gimpera va ocupar càrrecs de gran responsabilitat: rector de la Universitat Autònoma republicana i conseller de Justícia des del mes de juny de 1937.

Les cartes datades entre els anys 1919 i 1926 recullen l'etapa en què Bosch Gimpera està immers en la

formació dels seus primers alumnes i de creació de les primeres instàncies científiques, com ara el Servei d'Investigacions Arqueològiques, adscrit a l'Institut d'Estudis Catalans i del qual Bosch Gimpera va ser nomenat director. Però, els esdeveniments polítics havien d'influir decisivament en l'activitat d'un personatge, compromès políticament com a militant d'Acció Catalana, a qui la sublevació militar franquista el sorprengué a les excavacions d'Empúries.

La victòria de l'exèrcit facciós no va deixar més alternativa a Bosch Gimpera que enfilarse a un interminable exili. L'enyor per la llunyania del país es veia mitigat per la relació epistolar amb el seu deixeble Pericot, que s'havia quedat a l'interior en la seguretat que no li calia marxar «perquè no havia fet res» (en tot cas, recordem que aquest mateix raonament va resultar mortal per a Carles Rahola). Les cartes de Bosch Gimpera a Pericot posen al descobert les baixes humanes. La repressió política endegada cruelment pel general Franco va projectar una ominosa ombra entre moltíssims ciutadans, alhora que permetia l'ascensió meteòrica de funestos personatges com Julio Martínez Santa Olalla o Martín Almagro Bosch, que amb l'acreditació de la seva militància falangista fou nomenat el març de 1939

director del Museo Arqueológico. La correspondència de Bosch Gimpera reflecteix l'animadversió que sentia per aquests arribistes, i barrejava les seves crítiques personals amb les específicament científiques.

La transcripció de les cartes enviades per Bosch Gimpera a Pericot s'acompanya d'un autèntic aparell crític constituït per 1.469 imprescindibles notes a peu de pàgina —que ajuden a contextualitzar les esmentades cartes— i d'un interessant estudi introductori obra del professor de Prehistòria de la Universitat de Barcelona Francisco Gracia Alonso —analitza essencialment la figura de Pere Bosch i Gimpera—, del nét de Pericot i catedràtic de la mateixa Universitat, Josep M. Fullola —ens acosta a la figura de Lluís Pericot, sobretot des d'un punt de vista molt proper i familiar— i de Francesc Vilanova de la UAB —descriu una aproximació de l'Escola Catalana d'Arqueologia—.

Des d'un punt de vista gironí, cal remarcar l'article introductori de Josep M. Fullola i Pericot, intitulat «Lluís Pericot: records d'un quart de segle de convivència», atès que dibuixa —i ens descobreix— el perfil de Pericot a partir de l'òptica familiar, i expressa la debilitat del científic per les seves arrels, Torroella de Montgrí, Girona i Begur. Recorda que el seu avi explicava la història del castell de

Begur i de l'Empordanet a les noies que exercien el Servei Social al convent de Santa Reparada, i descriu, també, les migdiades que feia l'il·lustre prehistoriador, en el seu temps d'oci, al jardí de la seva casa familiar de Begur, tombat en una hamaca, mentre escoltava música clàssica (preferentment de Wagner), i també la seva desconeguda afecció pel conreu de la poesia.

La correspondència de Pere Bosch Gimpera a Lluís Pericot representa un mosaic en què es reflecteix, entre d'altres coses, una part molt important de l'arqueologia catalana, i on es constata que figures com Lluís Pericot esdevingueren decisives en la seva funció de pont entre l'interior i l'exili.

Lluís Costa

Una època pletòrica i tràgica

PARAROLS, FRANCESC.

Un català a l'exèrcit roig.
CCG Edicions, Llibres del Quatre
Cantons, Girona, 2002, 208 p. Pròleg
de Manuel Vázquez Montalbán.

Fa un parell d'anys que he detectat un canvi d'actitud en la generació que va viure la Guerra Civil. Ara parlen. Han estat molts anys de silenci, un silenci estricte, un mur vigent també dins l'àmbit familiar, que només s'esquerdava de tant en tant en forma d'anèdo-

tes menors, en general relacionades amb els bombardeigs i la fam. És cert que fa uns vint anys hi va haver una primera onada de memòries de la generació que havia viscut la guerra; era una onada en la qual predominaven els exiliats, els antics sindicalistes que havien viscut les lluites dels anys vint i la gent del maquis. Ara és diferent. Avui es troben amb persones, homes i dones arribats a una certa edat que expliquen què van fer, com van patir la guerra i la repressió de la postguerra, les hores, de vegades terribles, que van viure, les actives i les passives.

I no només en parlen, també escriuen, i així entra en la memòria col·lectiva del segle XX la història personal per ajudar a entendre tota una època. El llibre de Francesc Pararols és un d'aquests relats, unes «pàgines viscudes» escrites amb agilitat i amb l'humor del distanciament. És el que sembla: un primer volum de records de la infantesa

fins a l'any del retorn a Espanya tal com un avi ho pot explicar als néts i recollits per uns fills amatents.

¿Qui m'havia de dir, als anys setanta, quan visitava l'església de Sant Julià de Boada, adquirida feia poc per la Diputació de Girona, que havia de conèixer qui, d'infant, hi jugava? No és poca cosa haver disposat d'un petit edifici com aquest com a espai d'esbarjo. Pararols descriu la història i la vida familiar amb gràcia suficient com per adonar-nos de tot el que va trencar la guerra civil espanyola. Un trencament que el va dur de Girona a recórrer gairebé mig món (uns 130 meridians!). En els seus itineraris per l'antiga URSS, l'autor ens relata viatges marcats per les angoixes —com ara la necessitat d'emprendre una nova vida després que l'aprenentatge de pilot, acabada la guerra d'Espanya, ha perdut sentit; la fugida enmig dels desplaçaments d'amplis grups humans quan comença la invasió nazi de la Unió Soviètica; la fredor burocràtica amb què topa el desig d'incorporar-se novament a la lluita contra el feixisme i que potser es relaciona amb conflictes polítics interns; els dormitoris que cal disputar a les rates...—; uns viatges en els quals les funcions digestives adquirixen una importància radical, però també deixen espai a les relacions humanes, a l'amistat —que comporta la necessitat de recordar els